

TOTALFÖRSÄLJNINGEN AV MIKROBLÄKEMEDEL FÖR DJUR SJÖNK MED CIRKA 8 % JÄMFÖRT MED ÅRET INNAN

SAMMANFATTNING

Försäljningen av mikrobläkemedel för djur har under början av 2010-talet varit relativt jämn, men har efter 2013 minskat med över tretusen kilo. Totalförsäljningen på 10 200 kg år 2018 var cirka 8 % lägre än året innan. De största förändringarna gällde preparat som administreras oralt, till exempel försäljningen av kombinationer med sulfa-trimetoprim var cirka 25 % lägre än året innan. Även försäljningen av linkosamider sjönk betydligt. Försäljningen av första generationens kefalosporiner avsedda för sällskapsdjur fortsatte att sjunka. På fem år har försäljningen av dem minskat med över 60 %. Försäljningen av kritiskt viktiga mikrobläkemedel förblev fortfarande liten.

När man ser på försäljningsmängderna bör man komma ihåg att effekten av olika läkemedelsgrupper per viktenhet av den aktiva substansen varierar, det vill säga att det behövs olika mängder läkemedelsämnen för att uppnå samma effekt. För att det ska vara möjligt att bedöma de faktiska förändringarna i användningen av mikrobläkemedel, bör den använda mängden läkemedel utredas per djurart och ställas i relation till antalet djur. I det europeiska projektet för övervakning av veterinärmedicinsk användning av mikrobläkemedel har antalet produktionsdjur beaktats¹. Enligt ESVAC-rapporterna används i Finland en avsevärt mindre mängd mikrobläkemedel för produktionsdjur jämfört med många andra länder i Europa (förbrukning i relation till antalet produktionsdjur).

Användningen av mikrobläkemedel selekterar fram resistent sjukdomsalstrare. Användningen ska därför vara kontrollerad och i mån av möjlighet basera sig på bakterieodling och känslighetsbestämningar. Smittsamma sjukdomar hos djur kan förebyggas genom att säkra en god produktions- och livsmiljö och på så sätt minska användningen av mikrobläkemedel.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	1
1. TOTALFÖRSÄLJNING	2
2. FÖRSÄLJNING PER LÄKEMEDELGRUPP	2
3. FÖRSÄLJNING ENLIGT ADMINISTRATIONSSÄTT OCH ENLIGT LÄKEMEDELGRUPP	3
3.1. Oralt administrerade preparat	3
3.2. Preparat som administreras i form av injektion	4
3.3. Preparat som administreras intramammärt	4
4. PREPARAT AVSEDDA FÖR DJURGRUPPER	4
5. BAKGRUNDSUPPGIFTER OCH HARMONISERING INOM EU	5

¹ Europeiskt projekt för övervakning av veterinärmedicinsk användning av mikrobläkemedel, European Surveillance of Veterinary Antimicrobial Consumption (ESVAC) http://www.fimea.fi/elainlaakkeet/mikrobilaakkeiden_kulutus_elaimilla/esvac

1. TOTAL FÖRSÄLJNING

Försäljningen av mikrobläkemedel för djur var jämn i början av 2010-talet, men efter år 2013 har den minskat med mer än tretusen kilo (- 24 %). Minskningen fortsätter och 2018 var försäljningen nästan 900 kilo lägre (- 8 %) jämfört med året innan.

Man bör komma ihåg att då man anger förbrukningen i viktenheter berättar den inte direkt om hur mycket användningen av mikrobläkemedel för djur har ökat eller minskat, eftersom den inte beaktar förändringar i antalet djur. Effekten av olika läkemedelsgrupper per viktenhet av den aktiva substansen varierar, det vill säga att det behövs olika mängder läkemedelsämnen för att uppnå samma effekt. Av den orsaken bör förbrukningen i kilogram av olika läkemedelsgrupper i första hand jämföras med försäljningen på lång sikt inom samma grupp.

2. FÖRSÄLJNING ENLIGT LÄKEMEDELGRUPP

Betalaktamer är fortsättningsvis den mikrobläkemedelsgrupp som används mest för djur i Finland. Försäljningen av den viktigaste betalaktamen, penicillin, uppgick i fjol till över 4 000 kg, dvs. 40 % av den totala försäljningen. De därefter mest använda är tetracykliner (2 200 kg, 22 %) och kombinationer med sulfa-trimetoprim (1 700 kg, 17 %). Penicilliner och tetracykliner används främst för medicinering av produktionsdjur. Kombinationerna sulfonamid-trimetoprim används för flera djurarter.

Mått i kilo minskade försäljningen mest för kombinationer med sulfa-trimetoprim (- 525 kg, - 24 %), aminopenicilliner (- 141 kg, - 12 %), linkosamider (- 113 kg, - 38 %) och första generationens kefalosporiner (71 kg, - 20 %).

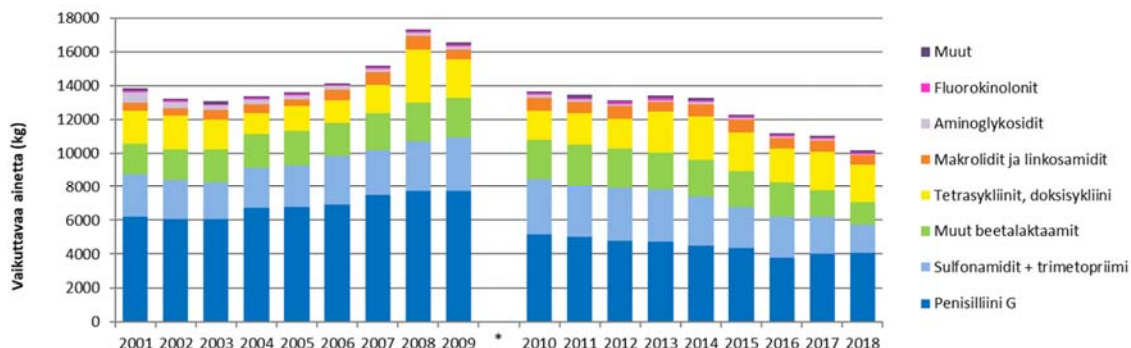

Bild 1. Förbrukningen av mikrobläkemedel avsedda för djur enligt läkemedelsgrupp (kg aktiv substans) *EU harmoniserad förbrukning fr.o.m. 2010.

På fem år har totalförsäljningen av mikrobläkemedel minskat med nästan 3 300 kg (- 24 %). Mått i viktenheter minskade försäljningen mest för kombinationer med sulfa-trimetoprim (- 1450 kg, - 46 %), penicillin (- 670 kg, - 14 %) och första generationens kefalosporiner (- 510 kg, - 64 %).

Enligt Världshälsoorganisationen WHO:s klassificering är kinoloner, tredje generationens kefalosporiner, makrolider, ketolider, glykopeptider och polymyxiner av kritisk vikt i läkemedelsbehandlingen av människor². Av dessa är fluorokinoloner, makrolider och tredje generationens kefalosporiner veterinära läkemedel i Finland. År 2018 såldes totalt 492 kg kritiskt viktiga mikrobläkemedel som veterinära läkemedel och deras andel av totalförsäljningen var liten

² WHO Highest Priority Critically Important Antimicrobials; <https://www.who.int/foodsafety/cia/en/>

(4,8 %). Försäljningen av tredje generationens kefalosporiner fortsatte att minska (- 10%). Även totalförsäljningen av makrolider ökade något (+ 3 kg, 1 %), likaså försäljningen av fluorokinoloner (+ 1 kg, 2 %).

3. FÖRSÄLJNING ENLIGT ADMINISTRATIONSSÄTT OCH ENLIGT LÄKEMEDELGRUPP

De flesta veterinärmedicinska mikrobläkemedlen används för behandling av flera djurarter. Eftersom förbrukningsmängderna för veterinärläkemedel baserar sig på preparatspecifik statistik från läkemedelspartihandlarna är det inte möjligt att utifrån dem beräkna mängden mikrobläkemedel som getts till olika djurarter. Däremot kan läkemedel specificeras enligt administrationssätt.

Mikrobläkemedel administreras på huden, som injektioner och oralt. Till mjölkkor ges de dessutom intramammärt. På bild 2 har mikrobläkemedlen specificerats enligt administrationsätt. I tabellerna ingår inte lokala mikrobläkemedel som administreras i öron, ögon eller på huden. Förbrukningen av dem har varit liten (totalförsäljning under 200 kg/år)³.

År 2018 administrerades hälften (51 %) av mikrobläkemedlen i form av injektioner till djur. Andelen för preparat som administreras oralt av totalförbrukningen var 47 % och andelen juvertuber 2 % (bild 2).

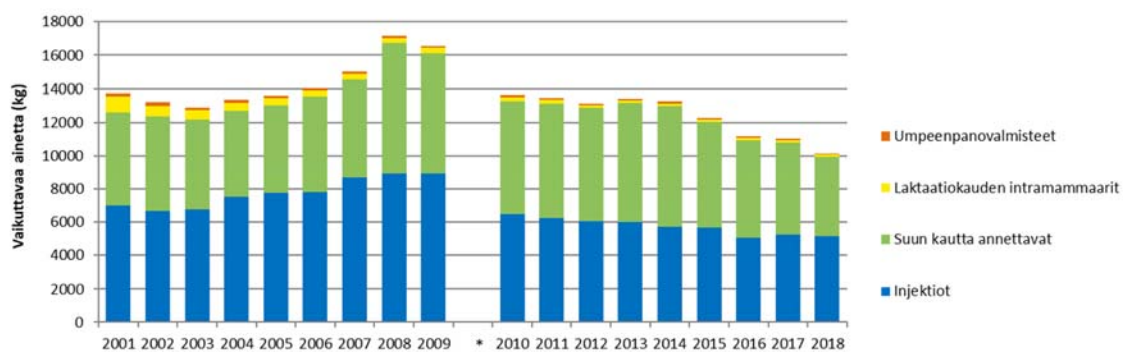

Bild 2. Försäljning av mikrobläkemedel 2001–2018 enligt administrationsätt (kg aktiv substans)
*EU-harmoniserad förbrukning fr.o.m. 2010.

3.1 Oralt administrerade preparat

Försäljningen av oralt administrerade preparat fortsatte att minska. På fem år har försäljningen minskat med över två tusen kilo (- 2 360 kg, - 33 %).

Bland de oralt administrerade preparaten var försäljningen av tetracykliner störst (1 580 kg). Näst mest såldes kombinationer med sulfonamid-trimetoprim (1 400 kg) och aminopenicilliner (730 kg). De kraftigaste förändringarna gällde minskad försäljning av sulfonamider (- 500 kg, -26 %) och linkosamider (- 110 kg, - 40 %). Försäljningen av första generationens kefalosporiner fortsatte att minska (- 70 kg, -20%). Även försäljningen av aminopenicilliner, aminoglykosider och pleuromutiliner minskade.

Sett i ett längre tidsperspektiv är de största förändringarna minskningen i försäljningen av kombinationer med sulfonamid-trimetoprim (- 1390 kg, - 50 % jämfört med år 2013) samt den kraftiga minskningen i försäljningen av första generationens kefalosporiner (- 490 kg, - 64 %).

³ Statistik före 2009. Uppföljningen av mikrobläkemedel som administreras lokalt på huden, i öronen och ögonen upphörde år 2010 till följd av EU-harmoniseringen.

Försäljningen av fluorokinoloner var jämn åren 2012–2016, men därefter har den minskat betydligt (- 7 kg, - 31 %).

3.2 Preparat som administreras i form av injektion

Försäljningen av preparat som administreras i form av injektion har minskat under så gott som hela årtiondet. Penicillin G hör fortfarande till det överlägset mest använda veterinärmedicinska injektionspreparatet (3 800 kg, 74 % av totalförsäljningen av injektionspreparat). Näst mest såldes tetracykliner (640 kg) samt aminopenicilliner och kombinationer med sulfonamid-trimetoprim (båda 290 kg).

Försäljningen av penicilliner som administreras i form av injektioner hölls på nästan samma nivå som året innan, men jämfört med 2013 har försäljningen minskat betydligt (- 740 kg, -16 %).

Försäljningen av tredje generationens kefalosporiner som administreras i form av injektioner minskade fortsättningsvis. Försäljningen av makrolider minskade (- 3 kg, - 26 %) och försäljningen av fluorokinoloner ökade något (3 kg, 5 %).

3.3 Preparat som administreras intramammärt

Försäljningen av mikrobläkemedel som används för lokalbehandling av juverinflammation under laktationsperioden i proportion till antalet mjölkkor har redan minskat under nästan två årtionden, medan försäljningen av sinläggningspreparat har hållit sig relativt oförändrad (bild 3).

År 2018 var andelen preparat avsedda för laktationsperioden 75 % penicilliner och resten andra betalaktamer. Även vid sinläggning var största delen penicilliner (54 %). Andelen andra betalaktaminer vid sinläggning var 24 % och andelen för aminoglykosider 22 %⁴.

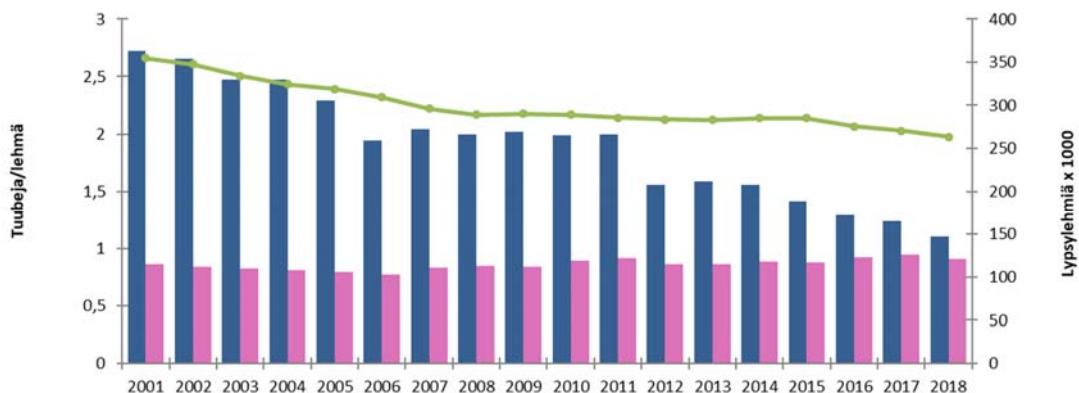

Bild 3. Försäljning av preparat för laktationsperioden och sinläggningspreparat i proportion till antalet mjölkkor (blå och röd stapel) och antalet mjölkkor (grön kurva).

4. PREPARAT AVSEDDA FÖR DJURGRUPPER

En del av de preparat som tillförs oralt är avsedda att administreras blandat med foder eller dricksvatten. På detta sätt kan man samtidigt behandla stora mängder djur. Försäljningen av preparat avsedda för gruppbehandling av djur sjönk med 16 % (610 kg) jämfört med 2017

⁴ Närmare information finns på Fimeas webbplats Detaljerade tabeller

(bild 4) och deras andel av den totala försäljningen av veterinära mikrobiäläkemedel var cirka 31 %.

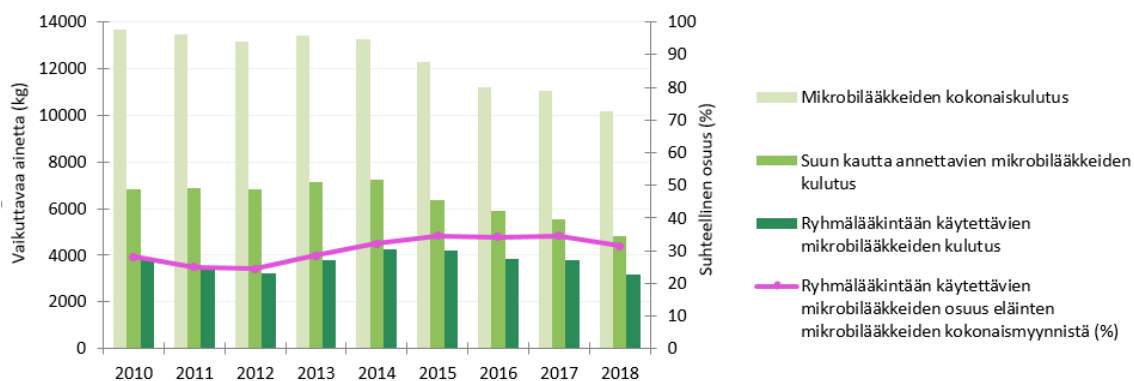

Bild 4. Försäljning av mikrobiäläkemedel för gruppmedicinering 2010–2018.

5. BAKGRUNDSUPPGIFTER OCH EU-HARMONISERING

Försäljningen av mikrobiäläkemedel avsedda för djur har följts upp i Finland sedan år 1995. Försäljningsuppgifterna baserar sig på statistik som läkemedelspartihandlarna lämnat in till Fimea⁵. De inkluderar inte förbrukningen av mikrobiäläkemedel som är godkända för människor men som ordinerats eller använts till djur, med undantag av specialtillståndspreparat⁶. Försäljningsmängderna rapporteras i viktenheter (kg aktiv substans). Man utgår från att de sålda läkemedlen konsumeras under granskningsperioden.

Uppföljningen av försäljningsuppgifter harmoniserades 2010 så att den följer det europeiska projektet för övervakning av veterinärmedicinsk användning av mikrobiäläkemedel (ESVAC). Grupperingen av läkemedel ändrades i och med ESVAC-harmoniseringen, och uppföljningen av preparat som doseras lokalt på huden, i öronen eller ögonen frångicks. Den största förändringen gällde sättet att beräkna förbrukningen av penicillin jämfört med det tidigare tillämpade räknesättet. I de harmoniserade rapporterna uttrycks förbrukningen som aktiv substans (tidigare delvis som pro-drug). I syfte att möjliggöra jämförelse rapporterades förbruknings-siffrorna 2010–2013 enligt bägge räknesätten, men från och med 2014 har endast den ESVAC-harmoniserade metoden använts.

Mer information:

Martti Nevalainen
Veterinär, tfn 029 522 3411, [martti.nevalainen\(at\)fimea.fi](mailto:martti.nevalainen(at)fimea.fi)

⁵ Inkluderar försäljningen av veterinära mikrobiäläkemedel med försäljningstillstånd och specialtillstånd.

⁶ Försäljningen av mikrobiäläkemedel som är godkända för människor men som använts till djur med specialtillstånd var år 2018 liten (0,1 % av totalförsäljningen).